

Geschichte der Juden in Kollautschen.

Bearbeitet von
Direktor František Hora, Neugedein.

Koloveč (Kollautschen), starobylé městečko v Čechách na Sumavě, v hejtmanském domazlickém, původně asi patřilo biskupu pražskému. Kněze biskup Jindřich daroval újezd Kolovečský ke konci 12. st. klášteru v Doxanech, který toto zboží držel do počátku 15. st. V tomto století uvádí se K. jako městečko. V seznamu zboží kláštera doxanského připomíná se K. již r. 1226. R. 1336 přechází K. do rukou pana Jaroslava ze Skotče.

Po r. 1420 dostává se do světských rukou a na tvrzi v K. sídlí purkrabí. Tato tvrz stála na místě nynějšího kostela a ještě na počátku 19. st. ukazovaly se z tvrze valy a příkopy. Na tvrzi sídlili Nevlas z Kněžic a Pavel z Vartenberka, pak pan Linhart z Gutensteina a r. 1488 Dobeš z Týnce.

R. 1491 byl v držení K. Jan z Roupova a připojil K. ke hradu Roupovu. Při dělení zboží roudovského dostali K. v podíl bratři Jan a Hynek z Roupova, od nichž koupil K. Jindřich starší Žákavec ze Žákavy a na Srbských, a to napřed půl K. r. 1580 a pak druhou polovici r. 1589 s příslušnými vesnicemi Srbscemi, Těšovicemi, Zichovem a Močeradý. Vše spojeno se Srbscemi v jeden statek.

Po Žákavcích stali se pány K. hrabata Bubnové a od r. 1711 připadl statek rodu hr. Cernínů z Chudenic.

R. 1729 zničena K. požárem a při tom shořely staré výsady městské.

Chrámy v K. byl před bělohorskou bitvou v rukou protestantských. R. 1571 píše Václav Trumbholz, farář Týnský, že by bylo dobře kostely ve Kdyni, v Úbočí, Přimdě a v K. vzít z rukou kacířských, aby se tomuto zlu předešlo.

R. 1652 přenesena správa duchovní ze Srbsc do K. a pak tyto osady zároveň s farou úbočskou a lšínskou spravoval jeden kněz, neboť byl tehdy nedostatek kněží, i lidu bylo málo.

Když přišli do K. výše uvedení páni z Roupova, nesídlili již na tvrzi v K., tato byla zatím zničena, ale měli své sídlo na hradě Roupově. Žákavci a Bubnové měli pěkný zámek v sílnu renesančním v Srbscích, kde sídlili do r. 1711.

Cernínové bydlili v Chudenicích, v Praze a na ostatních svých panstvích.

O škole v K. jest zmínka až r. 1652, kde uvádí se jako škola jednořádná.

Magistrát v K. neměl sice práva odsuzovatí hrdla, ale přece v soupise z r. 1713 uvádí se v K. pozemek, kde stála šibenice. Jižně od K. bylo prý stínadlo, kde zvláště ženy-čarodějnice byly prý stínány.

Jméno K. vzniklo asi od staveb na kolech, které starí obyvatelé prováděli, neboť krajina byla plná bažin a močálů, jak ještě dnešní jména Bahenky, Behenky a Záblati ukazují.

Koloveč 1

Dějiny Židů v Kolovčích a okolí.

Zpracoval
František Hora, ředitel ve Kdyni.

Znak K. je v modrém štítě zlaté kolo o šesti špičkách.

K. měla r. 1890 206 domů, a 1337 obyvatel české národnosti.

Podle sčítání lidu z r. 1930 má K. 1319 obyvatel a 261 domů.

První zmínka o židech v K. pochází asi z roku 1800. Podle matrik farního úřadu kolovečského žil tam v tuto dobu panstvím bystřickým chráněný žid Šalamoun Schwarzkopf s manželkou Annou, dcerou Michala Ofnera z Kanic. První dítě Josef se jim narodilo r. 1800, pak měli ještě dítka Abrahama, Jakuba, Marii, Esteru, Samuela, Ezechieľa, Lenoru, Alžbětu a Heřmana, který se narodil r. 1821. Svědčí při obřize byli Isák Hutter z Kanic, Isák Mandelbaum z Chudenic, Samson Roth z Osvračína, Abraham Sonnenschein z Kanic, Volf Hutter z Kanic. Obřizku vykonával Josef Bacharach z Osvračína.

V letech 1830 žije tam rodina Josefa Schwarze, syna Šalamouna Schwarze, též má za manželku Rosu, dceru Abrahama Huttera z Hradiště, jejich děti jsou Anna, Abraham, Volf a Isák. První je rozena r. 1821, poslední r. 1838.

Obřizku v této rodině vykonává Isák Löwy z Nahošic. Okolo r. 1850 žije v K. řezník Heřman Schwarz s manželkou Rosou, rozenou Klingrovou z Hrádku u Sušice, děti jejich jsou Samuel a Anna.

Pak je tam rodina obchodníka Heřmana Blocha a jeho manželky Kateřiny Kirschnerové. Jejich dítka jsou Adam, Josef, třetí dítě umírá po narození za dva dny.

Dále je tam kupec Heřman Raušer s manželkou Cecilií, rozenou Goldscheiderovou ze Slovic. Dítka jejich jsou Emilie a Pavlína.

Další rodinu tvoří Jachim Weil s manželkou Barborou, rozenou Fantlovou z Dlouhé Vsi, jejich dítka jsou Klára a Pavla. Weil je obchodníkem.

V letech 1861 uvádí se kupec Samuel Hutter s manželkou Rosalií, rozenou Löwithovou z Puzlitz. V této rodině uvádí se jen jedno dítě, a to Jonathan Hutter, narozený r. 1861.

V r. 1830 konal se sňatek Josefa Schwarze z K. s Rosou Hutterovou z Kanic.

V r. 1849 pak sňatek Šalamouna Fischla, obchodníka střížným zbožím z Merkhlína a Anny Schwarzové z K.

V r. 1850 byl sňatek Heřmana Schwarze, řezníka z K., s Terezií Klingrovou z Hrádku u Sušice.

Od r. 1811 do r. 1856 zemřelo v K. osm osob, a to Rebeka Schwarzkopfová v 67. roce, Ezechiel Schwarzkopf 4 a ½ roku, Abraham Schwarzkopf 27 let, Šalamoun Schwarzkopf 74 roky, Anna Schwarzová 72 roky, Josef Bloch 1 měsíce, Isák Löwy 52 let a Abraham Bloch 2 dny.

Dle dalších matrik bylo do r. 1891 v K. a okolí 85 úmrtí, od r. 1839 do r. 1895 217 dětí narozených, a sňatků od r. 1850 do 1895 bylo celkem 29. V matrikách zaznamenána jsou úmrtí, sňatky a narození nejen K., ale i Radonic, Kanic, Úboče, Lštění, Všepadel a Hradiště.

V letech šedesátých žijí v K. Jakub Eckstein, obchodník, má 3 děti, Volf Schwarz, obchodník, má 6 dětí, Jachim Mestík s jedním dítětem, kupec Isák Hutter s 5 dětmi, Šalamoun Hahn, obchodník, a má 3 děti. Okolo r. 1872 je tam obchodník Volf Schwarz, který má 4 děti, kupec Ignác Hutter, má 1 dítě, Šimon Hutter se 6 dětmi, taktéž kupec, pak obchodník Šimon Schwarz, který má 4 děti, obchodník Karel Glaser s jedním dítětem, majitel sírkárny Jindřich Frank se 4 dětmi je v K. okolo r. 1890 a pak učitel Leopold Schleisner.

Modlitebna byla založena v K. asi před 50 lety. Dříve byla modlitebna v Kaničích, kde žili tito židé: od r. 1844 Samuel Hutter se 7 dětmi, Jakub Fleischel se 3 dětmi, Samuel Sommer se 2 dětmi, Samuel Sonnenschein se 6 dětmi, Heřman Löwith, Samuel Kohn, Daniel Kohn, Heřman Kohn se 4 dětmi, Heřman Körper, pak Abraham Sonnenschein, Filip Hutter a Adam Hutter.

Do modlitebny v Kaničích docházeli také židé z Úboče: Emanuel Hahn, který tam byl od r. 1846 a měl 10 dětí, Jonáš Hahn, obchodník, měl 4 děti, Eliáš Hahn, obchodník, měl 3 děti, Mojžiš Hahn, obchodník, měl 7 dětí, pak je tam ještě Heřman Hahn a Alexander Bloch. Ze Všepadel chodili sem židé: Isák Hahn, obchodník, který měl 6 dětí, a Hašl Bloch. Ze Lštění byl tu obchodník David Eckstein, měl 8 dětí, pak Jakub Eckstein, Isák Lieberman a sklenář Ferd. Bart. Jakub Eckstein později přesídlil do K., kde byl dozorcem v sírkárně, kterou založil jeho bratr Bern. Eckstein v r. 1845. Tato sírkárna byla v tomto kraji jedna z prvních, později zařídil Eckstein také sírkárny v Nahošicích u Blížejova, v Domažlicích, ve Spáleném Poříčí a v Plzni, kde dosud dle sírkárny pojmenována je Sirková ulice za hotelem Lipskem spodní ulice k nádraží. Do modlitebny do Kanic ještě docházeli židé z Hradiště, kde se vyskytují Josef Hutter, Samuel Hutter a Leopold Kapper.

Velká osada židů byla v Radonicích, kde byla modlitebna a také žid. škola. Okolo r. 1839 byl tam cestující Abraham Hauser, měl 4 děti, Jakub Hauser s 8 dětmi, řezník Isák Stein se 6 dětmi, Josef Hauser se 2 dětmi, obchodník Alexander Hauser, měl 6 dětí, Jachim Stein s 5 dětmi, učitel Josef Krauskopf, cestující Mojžiš Gibián, měl 8 dětí, okolo r. 1850 jsou tam Jakub Stein, který měl 10 dětí, Marek Stein se 2 dětmi, Eliáš Stein, Adam Hutter, sklenář Adolf Heller a v letech šedesátých Abraham Zucker. Tamtéž se vyskytují také učitel Heřman Austerlitz. Většina z těchto židů byli cestující obchodníky.

Později zřízena modlitebna v K. byla upravena v domě čp. 72, který koupili židé od Václava Bozděcha a říkáli tam U Valečků. Dům ten zaplatili všichni příslušníci tehdejší ž. o. v K., a to dle majetkových svých poměrů.

Modlitebna v K. existuje ještě dnes, je to menší, uhlédně upravený pokoj, kde je oltář a lavice, s tímto pokojem je spojen dveřmi ještě vedlejší malý pokojík, kde sedávaly ženy.

Hřbitov židovský, kam i Kolovečtí se pochovávali, byl v Puclicích a dle dohledu byl založen asi před 150 lety. Dříve se pochovávalo do Pohožovic (Ronšperka).

O zvelebení obchodu, zejména dobytím, mají v K.

velkou zásluhu Volf Schwarz, krátce řečený Bolfik, který obchodoval koňmi, pak Abraham Schwarz, taktéž obchodník koňmi, a Šimon Schwarz, obchodník dobytím.

Hynek Hutter, jinak Náček, měl obchod ve smíšeném zboží, později stal se továrníkem. Dále žil v K. MUDr. Samuel Hahn, který byl také na vojně lékařem. Syn jeho Arnold Hahn je trojnásobným doktorem, a to MUDr., PhDr. a chemie. Je známým žurnalistou a německým spisovatelem. Žije nyní v Berlíně.

V Praze žije advokát JUDr. Eduard Schwarz, který byl prvním spolupracovníkem Dr. Al. Rašina, ministra financí, a pomáhal svými radami i dalším významným českým státníkům. Je majitelem velké advokátní kanceláře v Praze. Pochází z K.

MUDr. Jindřich Hahn pocházel ze Všepadel a byl synem Tomáše Hahna. Působil jako lékař v Plzni a zemřel v r. 1927.

Syn Hynka Huttera z K. je JUDr. Max Hutter, advokát v Plzni, je dlouholetým prezidentem ž. o. v Plzni a je členem mnoha dobročinných židovských spolků.

Dnes žijí v K. tyto žid. rodiny: Vojtěch Hutter, majitel továrny na kartáček zboží a štetce. Jeho rodina je čtyřčlenná.

Anna Schwarzová, vdova po obchodníku dobytím, má obchod střížným zbožím. Rodina její má pět členů. Gustav Schwarz, majitel uhelné a obchodu dobytím.

MUDr. František Mautner, obvodní lékař v K.

Oto Weis, ředitel továrny na kartáče a štetce v K. V okolí Kolovčích žijí:

Janna Lüftschitzová, majitelka velkostatků v Nových Dvorcích, rodina je 4 členná.

Josef Freund, obchodník střížným a smíšeným zbožím v Chudenicích, s rodinou o 3 členech.

Arnold Hahn, obchodník v Chudenicích, Isák Hahn, majitel domu v Černíkově, Eman Hahn, obchodník dobytím v Úbočí, Josef Fleischl, bývalý obchodník a koželuh v Hradišti.

Dle žid. matrik z r. 1896 žili ještě v K. Jindřich Frank s manželkou Marií, rozenou Hutterovou, pak účetní Karel Gluckauf s manželkou Bertou, rozenou Löwyovou, skladník Jindřich Klein s manželkou Elsou, rozenou Voglovou, kupec Vilibald Schwarz s manželkou Emou, rozenou Epsteinovou, a kupec Jindřich Lederer s manželkou Bertou, rozenou Steinerovou.

Zástupcem Kolovčů v ž. o. ve Kdyni býval továrník Vojtěch Hutter.

V modlitebně v K. nyní funkci předřikavače obstarává Josef Fleischl z Hradiště, na velké svátky je pozván obyčejně předřikavač z Prahy.

Židé v K., mimo MUDr. Mautnera, který bydlí v námě, mají všichni své domy a bydlí ve svém majetku.

Pokud bylo možno zjistiti, byli učitelé v K. Brunl, který odešel do Stráže u Tachova, Šalamoun Fischl šel do Plzně, Schwarzkopf odešel do Ameriky, Fürth do Sušice, Leopold Schleisner do Protivín, Marodi do Batelova, Kurzweil do Solnohradu, Kurländer do svého rodiště v Uhrách, Šalamoun Fantl do Vodňan a Bernard Österreicher do Libeše u Zátce.

Světové války zúčastnili se:

Eman Hahn, syn Eliáše Hahna z Úboče, byl celou válku na frontě, byl raněn a dostal se do ruského zajetí. Teprve po převratu vrátil se přes Vladivostok domů.

Rudolf Schwarz z K. narukoval do Uher, onemocněl, vrátil se a zemřel.

Julius Hutter, syn Hynka Huttera z K., byl po celou válku na vojně.

Kollautschen 1

Koloveč 2 18*

275

Kollautschen 2

Oto Hutter, syn Simona Huttra z K., přišel do ruského zajetí a po vojné se vrátil zdrav.

Oto Weisl měl se právě při vypuknutí války vrátit z vojny domů, jako jednoruční dobrovolník. Musel však na vojné zůstat, byl tam 6 a 1/2 roku a prodělal celou válku na všech frontách.

JUDr. Robert Frank z K. narukoval, když mu bylo 18 let, stal se důstojníkem, ke konci války dostal se do italského zajetí a po válce vrátil se zdrav.

Karel Frank z K., prokurista Zemské banky v Náchodě, byl po celou válku na frontě jako důstojník u dragounů, po válce vrátil se zdrav.

Uprchlíků z Haliče bylo v K. na 70 osob. Přišli tam ve velmi ubohém stavu z karantény v Uherském Hradišti. V K. byli ubytováni v sírkárně firmy Hutter. Netrvalo to dlouho a vypukla mezi nimi nákaza černých neštovic. Byli tedy izolováni, lékař je ošetřoval a nikdo se s nimi nesměl stykat. Touto nemocí zemřel 9letý hoch a byl pochován na katolickém hřbitově v K. Uprchlíci pocházeli z malých obcí z Haliče.

O průmysl zasloužil se v K. Hynek Isák Hutter, syn Adama Huttra z Kanic. V K. byla sírkárna Bern. Ecksteina, která však brzy zanikla. Převzal ji Hutter a vedl podnik nějaký čas dále, později se svým zetěm Jindřichem Frankem založil výrobu kartáčů, štětců a košťat. Touto výrobou zaměstnávala se již dříve v K. firma M. Černého, když tato zanikla v r. 1890, koupila firma Huttra tento závod a rozšířila tím výrobu těchto předmětů, opatřila továrnu moderními stroji a povznesla výrobu na velký stupeň dokonalosti, že dnes náleží mezi první firmy v republice. Poskytuje 120 i více dělníkům celoroční zaměstnání. Firmu tuto dále vede Vojtěch Hutter k velkému prospěchu celého chudého kraje.

V K. není spolku ch.-k., ale jsou Kolovečtí připojeni ke Staňkovu. Jiný spolek židů v K. není.

Před lety byla v K. též židovská škola, zanikla však již r. 1912, posledním učitelem byl již uvedený Bern. Österreich. Škola byla umístěna v domě modlitebny v jedné síni. V čas rozkvětu měla až 15 žáků, později, když Židé se odstěhovali do větších měst, žáků ubývalo, až pak mívala 3 až 4 žáky, a tak byla zavřena.

Když vynesím ministerstva kultu a vyučování ze dne 1. července 1895, č. 25.211, bylo nařízeno na základě zákona ze dne 21. března 1890, č. 57, zříditi nové obvody ž. o., připadla K. s okolím k židovské obci náboženské ve Kdyni. A tu za Kolovečtí vyvolení byli do zastupitelstva ž. o. titi pánové: R. 1894 Volfgang Schwarz z K., v r. 1897 opět Volfgang Schwarz z K., dozorcem templu zvolen pro K. Šimon Hutter.

Dne 26. června 1914 vykonány nové volby do ž. o. ve Kdyni a za K. zvoleni pp. Rudolf Schwarz z K. a Josef Fischl z Hradiště, revisorem účtů zvolen Šimon Schwarz z K.

Při posledních volbách r. 1923 zvoleni za K. pp. Rudolf Schwarz a Vojtěch Hutter, první z nich byl zároveň dozorcem templu v K.

Když splynula ž. o. ve Kdyni s ž. o. v Klatovech dne 16. dubna 1926, podepsal prohlášení o tom za K. Rudolf Schwarz.

Různé příhody ze života židů na Kolovečsku:

Josef Fleischl, narozený r. 1848 v Hradišti, vypravuje tuto příhodu:

V K. žil Jindřich Sonnenschein, všeobecně se mu říkalo „Veselý dales“. Byl ženat a měl jen 8 dětí. Byl hezkým mužem a měl velkou sílu. Často produkoval se jako silák v hostincích a uměl také různé eskamotérské kousky provádět. Později vystěhoval se s celou rodinou do Ameriky. Jeho manželka „Bábrle“ pekla šišky a nosila je na talíři na prodej. Bábrle pocházela z Puclic a byla rozená Lorieová. Celá tato rodina, ač byla velmi chudá, byla veselá a účastnila se i pořádání tanečních zábav v K. i v okolí.

V Kanicích žila známá ž. rodina bratří Filipa a Samka Huttrů, kteří již v dávných dobách patřili mezi nejzámožnější židy v okolí. Měli obchod střížným zbožím, prodávali zvláště sukna, dále zřídili si v Kanicích i velkou vinopalnu a účastnili se i obchodu dobyt看em. Jezdili daleko široko po výročních trzích, kam je vozilav jejich oblíbený, starý koč, známý pod jménem Seplik z Hradiště.

V Kanicích žila žena v pastuše, velmi chudá, a vydělávala si svůj chléb tím, že zvláště v sobotu u židů posluhovala. Říkalo se jí Chumela, ale všeobecně byla známa pod jménem Šamistě, že právě u židů v sobotu pracovala. Též židovskou modlitebnu měla na starosti a velmi ráda „pucšerem“ čistila a zhasínala v templu svíčky. Židovské rodiny měly ji rády a odměňovaly jí stravou, zvláště v sobotu se dosti najedla, neboť dostala v každé rodině kávu a důkladnou buchtu, na židovský Nový rok pak jí dávaly tyto rodiny něco od šatstva a též peníze. Jednou se stalo na Nový rok, že dostala několik stejných částí oděvu, na př. několik zástěr, a že ani nevěděla, kterou má dříve nositi.

Veselý dales Jindřich Sonnenschein z Kanic měl bratra, který však nebyl dosti dobrý v hlavě. Všeobecně se mu říkalo Bolfik. Chodil po Kanicích a měl stále v rukou dráty a pletl ponožky. V zimě v létě chodilav bos a přece byl zdrav. Byl hezkým hochem, ale kolečka v hlavě měl popletená. Chlapci z dědiny na něj povolávali tatmane, nebo také páňáco!

*
Prameny:
Farní matriky z K. z r. 1808.
Matriky židovské, uložené ve Kdyni.
Zprávy pana Vojtěcha Huttra, továrníka z K.
Zprávy o schůzích náboženské obce isr. ve Kdyni.
Bedřich Holub, historik z Kolovče: Koloveč.

Dějiny Židů v Kolině.

Zpracoval

Dr. Richard Feder, rabín a profesor v Kolině.

Geschichte der Juden in Kolin.

Bearbeitet von

Dr. Richard Feder, Rabbiner und Professor in Kolin.

Profesor Josef Vávra vydal v r. 1886 „Dějiny královského města Kolína nad Labem“ ve dvou dílech a věnuje v nich mnoho pozornosti i kolinským Židům.

Profesor Vávra čerpal z četných pramenů, psal nestranně a proto budí zde především uvedeno, co o „kolinských Židech“ ve svém s největší pečlivostí a svědomitostí psaném díle vypravuje:

I. díl, str. 38. — Ve 14. stol. bydlelo v K. drahně Židů, kteří velikou část ulice Židovské zaujímali, svými staršími se spravovali, i svého řezníka a nepochybně též svou modlitebnu měli. V l. 1376—1401 jmenují se v městských knihách Židé Nachman a Herac bratři, Izák a David bratři, Pakuš a Dušme, kteří se r. 1378 o jeden dům rozdělili, dále Ruben, Eliáš, Lazar Seybl, Mojžišek (Muschlín), syn Lazarův, Šalomoun (Šlome), Lev Tendl, Jerš, Babka, žena Izákova, sestry Duchyně a Esthery, řezníci Jakub a Málek. Výživa Židů byla v obchodě a lichvě; jediný Žid Nachman měl r. 1396 u lidí zámožných do 90 kop po malých částkách rozpučeno. Zejména byli mu dlužní: Štěpán Eylaue 8 1/2 kopy, Staněk, krejčí, 5 kop, Malý, formán, 4 kopy, Vavrinec, sladovník, 2 k., Hájek, koláčník v Mnichovicích, 1 k. 30 gr., Kuněk, kovář, 10 k., vdova Heřmanová z Hory 4 k., Jakub, koželuh, 41 gr., Haman Buzický 7 k., Enderlin, sladovník z Týnce, 3 k., Jakub, řezník, 50 gr., Václav v domě Jelencově 80 gr., Václav Trídvorský 5 k., Franc z Mnichovic 2 k., Malý a Finder, formáni, 2 k., Jan, rektor škol, 8 k., Ulman ze Zálabí 5 k., Václav, hrnčír, 6 k., Prokop, řezník, 2 k., Schwarzníkl, formán, 2 k., Nikůž Buzický 4 k.

Ulice v Židech.

Str. 120. — Ulice tato neměla naskrz domy žid.; domy od rohu ulice Kouřimské až po roh uličky na náměstí vedoucí byly v rukou křesťanů; leč tehdejší vymezení domů s nypějším se srovnati nedá, poněvadž Židé všechny domy křesť., kterých v l. 1588—1623 nabýli, na menší dílce rozdělili, na př. ze tří větších domů jich osm nadělili. Ze sousedů v té ulici usedlých tyto známe: v domě vedle Jakše, soukeníka, r. 1511 hospodařil Martin, řezník a r. 1516 ho prodal za 22 k. Vavřínek, kantor; vedle něho měl r. 1511 dům Křivohlávek, řezník, a další dům držel r. 1494 Jan Škorně, konšel, jehož vdova ho r. 1511 postoupila Řihovi, řezníku. Po druhé straně vedle Meduňický měl r. 1520 dům Samík, švec a na rohu uličky Tomášek, řezník.

Z usedlých Židů jmenuje se na onen čas zhrusta Pinkas, který měl velký dům na rohu do uličky k rynku, tam provozoval zlatnictví a lichvu. R. 1495 byl starším o. ž., na místo níž slibil, že nebude nikomu půjčovat peníze na věci kradené, a cokoliv u Židů kradeného šatstva v zástavě se nalézá, že vlastníkuvráceno bude bez výplaty a lichvy. O bohatství jeho svědčí veliké půjčky, které činil, zejména měl za jedním měšťanem v Čáslavi 272 zlatých uherských. R. 1507 vedli

jeho obchod synové Jakub, Jéce a Šaje Pinkasové. Dále jmenuje se Pinkasův zeť Libtmann a téhož žena Bejle, později Libtmannovi synové Lazar, David a Jakub, 1520 téhož syn Izák. Velmi často jmenují se bohatí Židé Muňka a Markvart, mečíř a téhož žena Golda, 1495 Josef Žid vedle birdovny (šatlavy) a Izák, soused jeho, dále Majer Hořovský, Žid v domě vedle Kolářovského u nové brány: týž r. 1522 prodal ten dům za 70 kop č. Jakubovi velkému Židu a vystěhoval se do Prahy; dále Jakub, mečíř na rohu proti šatlavě, u něhož vydlužili si r. 1495 Mirtl, Kvísek, Matras a Marek vespolek 33 kop gr. míšeňských za 10 gr. týdněni lichvy (26 ze sta); potom Šalomoun (Zalman) z Evancie, který r. 1495 Jeclovi Židu pustil půli svého domu. Šilhavý Žid r. 1495 Jeclovi Židu pustil půli svého domu. Šilhavý Žid, Jelen a Král vedle sudnice žid.

V letech 1511—1528 jmenují se Židé mimo většinu výše vytknutých Michal z Rakovníka, Šimon, Zalman a žena jeho Libuše, Holier Majer a Pufl, žena jeho a ta r. 1519 po druhé vdala se za Izáka, kantora, Beneš Holý, Majer, řezník, Sadoch a téhož žena Plumele a dcera Lia, Daniel, poručník Fegal, šírotka, Eliáš a Fajše, sklenář, Feitl a Liba, žena jeho, Josef a syn jeho Lev Frankfurtský, Lazar a synové jeho Samuel a Šeftl s ženou Gitl, Rú.e, vdova, Maje a Rhile, žena jeho, Zalman Ochš a Rifke, manželka, Jonáš se synem Samuelem, Šimon Malostranský, Majer Ryšavý, Eliáš z Náchoda a Mojžiš, syn jeho.

R. 1512 děje se první určitá zmínka o škole žid., ač není pochyby, že již dávno předtím stávala; při ní zůstával zvláštní školník či sluha (Schulklopper). Z rb. kolinských jmenují se v letech 1500—1513 mistr (rb.) Majer a po něm mistr Samuel; oba bydleli ve vlastních domech svých; měli Židé tehdejší i zvláštní své zpěváky a obfadrníky (kt.), z nichž r. 1513 jmenují se současně Judl a Izák.

Str. 138—140. — Panování krále Ferdinanda I. sahálo do vnitřních poměrů města K. jiným ještě způsobem. R. 1541, brzy po onom hrozném požáru, který 2. června zkazil menší město Pražské, hrad královský i s dskami zemskými, dostali všichni Židé v království českém osedli podle usnesení sněmovního rozkaz, aby ze země se vystěhovali, neboť upadli v podezření, že v dorozumění s Turky, úhlavními nepřáteli křesť., onen požár v Praze založili a též i jiných v zemi požárů původcy byli. Tu musili se zdvihnouti a s movitým statkem svým ze země vyjít. Stěhovali se do Polska; než u Brounova byli od neznámých lupičů přepadeni a obrání, při čemž se jim stala škoda 20.000 kop č. Mezi vystěhovalými byli také všichni Židé kolínští, zejména rb. Mojžiš Malostranský, Béle Jelenová se syny Jakubem a Štátným, Jakub Máje se syny Izraelem a Abrahamem, Štátný Šilhavý, Šeftl se